

การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ
ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อประสิทธิผลสู่ความสำเร็จของ
โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(ด้านการศึกษา) โรงเรียนหนองแต้วรวิทย์ ปีการศึกษา 2566*

DEVELOPING A TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP MODEL IN THE
21ST CENTURY AND SCHOOL MANAGEMENT FACTORS AFFECTING
THE EFFECTIVENESS AND SUCCESS OF NONGTAEWRRAWIT SCHOOL,
A LEARNING CENTER BASED ON THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY
ECONOMY (EDUCATION SECTOR), ACADEMIC YEAR 2023.

วิโรจน์ โทราช

Wirot Thorach

โรงเรียนหนองแต้วรวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

Nongtae Worrawit School, under the jurisdiction of Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 2

Corresponding Author's Email: action2554@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พัฒนาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียง, ศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูที่มีผลต่อประสิทธิผลของครู, เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของครูสู่ความสำเร็จของโรงเรียน และศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (R&D) ในเบื้องต้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 คน, ครู 5 คน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 27 คน และผู้ปกครองนักเรียน 27 คน รวม 68 คน จากโรงเรียนหนองแต้วรวิทย์ จังหวัดชัยภูมิ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม 4 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC), สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและปัจจัยการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$,

* Received 16 March 2026; Revised 21 March 2026; Accepted 17 May 2026

S.D. = 0.47) โดยด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40) 2) ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการบริหารสถานศึกษาพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50) โดยด้านการบริหารงานทั่วไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.49) 3) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.50) และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.48) และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองต่อความสำเร็จของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, เศรษฐกิจพอเพียง, ประสิทธิภาพของครู, โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้

Abstract

Development of transformational leadership model in the 21st century developing sufficiency school administration factors affecting teacher effectiveness for the success of learning center schools based on the sufficiency economy philosophy (education), Nongtae Worrawit School, academic year 2023. This research aims, to study the development of transformational leadership model in the 21st century, sufficiency school administration factors; to study the level of teacher performance developing sufficient school administration factors that affect teacher effectiveness; to compare the level of effective performance of teachers towards success of the sufficiency economy philosophy learning center school; and to study the satisfaction of students, teachers, basic education school committees, and parents towards the success of the sufficiency economy philosophy learning center school, Nongtae Worrawit School, academic year 2023²⁹. The population used in this research included 9 basic education school committee members, 5 teachers, 27 primary 4-6 students, and 27 parents of primary 4-6 students, Nongtae Worrawit School, total population of 68 people³⁰. The research instruments consisted of 4 questionnaires. Statistics used included IOC, Cronbach's Alpha Coefficient, Percentage, Mean, Standard Deviation (S.D.) and T-test dependent.

The findings indicated that: 1) the overall level of transformational leadership and SEP-based school administrative factors was at the highest

level ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47), with environmental analysis receiving the highest mean score ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40); 2) teachers' performance regarding SEP-based school administration was overall at the highest level ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50); 3) teacher effectiveness after implementation was significantly higher than before implementation at the .05 level, increasing from a moderate level ($\bar{X} = 3.46$, S.D.=0.50) to the highest level ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.48); and 4) stakeholders' satisfaction toward school success was overall at the highest level ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49).

Keywords: Transformational Leadership, Sufficiency Economy, Teacher effectiveness, Learning Center School

บทนำ

สภาวะการณ์โลกในศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001 - 2100) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้ระบบการศึกษาต้องเร่งปรับตัวเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีทักษะสอดคล้องกับยุคสมัย (3Rs8Cs) ท่ามกลางกระแสความผันผวนนี้ ประเทศไทยได้กำหนดให้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาขนาดเล็กมักเผชิญกับอุปสรรคด้านการบริหารจัดการที่ยังขาดความชัดเจนและไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การวิเคราะห์ปัญหาและช่องว่างในการพัฒนา (Gap Analysis) จากการศึกษารายงานการประเมินตนเอง (SAR) และข้อมูลจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 4 ในปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนหนองไผ่แก้ววิทยะ พบประเด็นวิกฤตที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนในด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะ การขาดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนัก และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อสังเกตของ สุภรณ์ สุขศรี (2556) ที่ชี้ให้เห็นว่า รูปแบบการบริหารที่ขาดการมีส่วนร่วม (Participatory Management) เป็นอุปสรรคสำคัญที่ลดทอนประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในภาพรวม หากผู้นำสถานศึกษาไม่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบภาวะผู้นำให้สอดคล้องกับบริบทใหม่ได้ ย่อมส่งผลให้การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการขาดความยั่งยืน

ความสำคัญของภาวะผู้นำและประสิทธิผลของครู การแก้ไขปัญหาเพื่อยกระดับโรงเรียนสู่ความสำเร็จในฐานะศูนย์การเรียนรู้ จำเป็นต้องพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

(Transformational Leadership) เพื่อขับเคลื่อนงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป ซึ่ง สุพรรณ ทองเปลว (2554) ได้ระบุว่า ปัจจัยสนับสนุนจากการบริหารมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับความพึงพอใจและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู เมื่อครูได้รับปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำงานตามหลักความพอประมาณและมีเหตุผล จะส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทในการพัฒนาการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ อรัญญา โคเสนตีโน และเทียน เสร้ามัญ (2560) ยังย้ำว่า การบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ต้องมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าที่รองรับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้ดำเนินวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พัฒนาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลต่อประสิทธิผลของครูสู่ความสำเร็จโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ด้านการศึกษา) โรงเรียนหนองแคววิทย" ในปีการศึกษา 2566 เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการบริหารที่ช่วยยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู และสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้แก่สถานศึกษาตามแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่มุ่งเน้นว่า การยกระดับคุณภาพการศึกษาต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาประสิทธิผลของครูเป็นอันดับแรก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พัฒนาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียง
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครูพัฒนาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลต่อประสิทธิผลของครู
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของครู สู่ความสำเร็จโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ด้านการศึกษา)
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองที่มีต่อความสำเร็จโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนหนองแคววิทย ปีการศึกษา 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย
 - . รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มุ่งพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับปัจจัยการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของครูและความสำเร็จของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนหนองแคววิทย์ ปีการศึกษา 2566 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหา วิเคราะห์บริบท สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาออกแบบและพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 68 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน ครูผู้สอน จำนวน 5 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 27 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 27 คน ของโรงเรียนหนองแคววิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การสร้างเป้าหมายระยะสั้น 3) การสร้างความตระหนัก 4) การสื่อสาร 5) การสร้างทีม 6) การสร้างแรงจูงใจ และ 7) การคงอยู่ของวัฒนธรรมใหม่ ตัวแปรตาม ประกอบด้วย 1) ระดับการปฏิบัติงานของครูด้านการบริหารสถานศึกษาพอเพียง 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานทั่วไป 2) ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูสู่ความสำเร็จของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การพัฒนาทัศนคติเชิงบวกของผู้เรียน การพัฒนาและปรับเปลี่ยนสถานศึกษา และการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา และ 3) ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 4 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และตัวแปรของการวิจัย โดยมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.2 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.3 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 และ 0.954 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

4.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนหนองเต่าวิทย์ เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และผู้ปกครอง โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแล้ว

4.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน ก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ระดับการปฏิบัติงานของครู และระดับความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูก่อนและหลังการพัฒนาแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (Dependent t-test) และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็นหลักที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

ที่	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
1	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.80	0.40	มากที่สุด
2	การสร้างความตระหนัก	4.73	0.45	มากที่สุด
3	การสื่อสาร	4.69	0.47	มากที่สุด
4	การสร้างเป้าหมายระยะสั้น	4.70	0.41	มากที่สุด
5	การสร้างทีม	4.71	0.44	มากที่สุด
6	การคงอยู่ของวัฒนธรรมใหม่	4.77	0.41	มากที่สุด
7	การสร้างแรงจูงใจ	4.75	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.67	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 พัฒนาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียงภาพรวม ผลการประเมินอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ ด้านการสร้างความตระหนัก ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45) และ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครูเพื่อพัฒนาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลต่อประสิทธิผลของครู

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู

ที่	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.56	0.50	มากที่สุด
2	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.56	0.50	มากที่สุด
3	ด้านการบริหารงบประมาณ	4.60	0.49	มากที่สุด
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.62	0.49	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.59	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่ามาตรฐานการปฏิบัติงานของครูภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50) ผลวิเคราะห์รายด้านพบว่าด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.49) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ และ ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากัน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.50)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของครู สู่ความสำเร็จโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนการวิจัยระดับการปฏิบัติงานใน

ภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.50) หลังการวิจัยระดับการปฏิบัติงานในภาพรวมเพิ่มขึ้นเป็น ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.48) ผลการเปรียบเทียบ ระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของครู หลังการวิจัยสูงกว่าก่อนการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าความสามารถของครูในด้านต่างๆ (เช่น การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์สูง, การพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติเชิงบวก, การแก้ปัญหา ฯลฯ) นำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้อย่างแท้จริง

4. จากผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้ปกครอง (ซึ่งประเมินร่วมกับกลุ่มผู้เรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) ที่มีต่อความสำเร็จของโรงเรียนหนองแต้ววิทยในการเป็นโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมอยู่ใน ระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.59 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.49

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนหนองแต้ววิทย พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับบริบทการบริหารยุคใหม่ที่ต้องเผชิญกับความท้าทายและความผันผวน ผู้นำจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสามารถสื่อสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคลากรในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การที่รูปแบบนี้เน้นการกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ช่วยให้ครูและบุคลากรเกิดความตระหนักและพร้อมที่จะพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องอย่างยิ่งกับแนวคิดของ Brandit และ Sommer (2013) ที่ได้เสนอทฤษฎี "The 4-by-10 ruler of change" ซึ่งระบุว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพต้องมีมาตรวัดและทิศทางที่ชัดเจน เพื่อให้คนในองค์กรก้าวไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ สุภาภรณ์ สุขศรี (2556) ที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการมีส่วนร่วม (Participatory Management) เป็นกุญแจสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรวมและการศึกษาในภาพรวม การที่ผู้นำสถานศึกษาสามารถบูรณาการหลักความพอเพียงเข้ากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างลงตัวนั้น ไม่เพียงแต่ช่วยให้การบริหารจัดการราบรื่น แต่ยังเป็นการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง ส่งผลให้โรงเรียนสามารถยืนหยัดและพัฒนาท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างยั่งยืน โดยมีรูปแบบภาวะผู้นำเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนองค์ความรู้ทั้งหมดของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

2. ผลระดับการปฏิบัติงานของครูต่อปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ในด้านระดับการปฏิบัติงานของครูต่อปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าครูมีการตอบสนองและปฏิบัติหน้าที่ตามปัจจัยสนับสนุนการบริหารในระดับที่น่าพึงพอใจยิ่ง ปัจจัยด้านโครงสร้างนโยบาย การบริหารทรัพยากร และบรรยากาศในโรงเรียนที่ยึดโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้กลายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ทำให้ครูสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของครูภายใต้ปัจจัยเหล่านี้แสดงถึงความเข้าใจในหลักความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา ทองเปลว (2554) ที่ระบุว่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนจากการบริหารและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูมีความเชื่อมโยงกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อครูได้รับปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการทำงาน ย่อมส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่นทุ่มเทในการพัฒนาการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยการบริหารที่ชัดเจนยังช่วยลดความซ้ำซ้อนและสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่ห้องเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจภายใต้ปัจจัยการบริหารที่เอื้ออำนวย ทำให้ครูรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในสถานศึกษาพอเพียง อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและส่งผลดีต่อคุณภาพของผู้เรียนในระยะยาว

3. ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลของครูสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา จากการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของครูสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา พบว่าประสิทธิผลในการสอนของครูมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จในการเป็นโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูที่มีประสิทธิผลสูงจะสามารถบูรณาการเนื้อหาสาระเข้ากับวิถีชีวิตจริงและปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวทางใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2551-2555 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่มุ่งเน้นว่าการยกระดับคุณภาพการศึกษาต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาประสิทธิผลของครูเป็นอันดับแรก เพราะครูคือตัวแปรหลักที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียน ความสำเร็จของโรงเรียนหนองแคววิทยีในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ฯ จึงเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าประสิทธิผลของครูไม่ได้วัดเพียงแค่คะแนนสอบ แต่รวมถึงความสามารถในการสร้างเสริมทักษะชีวิตตามหลักความพอเพียงให้แก่ศิษย์ การเปรียบเทียบยังแสดงให้เห็นว่าครูที่มีการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนและการใช้สื่อนวัตกรรมที่เหมาะสม จะช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน ประสิทธิผลที่เกิดขึ้นนี้จึงมิใช่เพียงความสำเร็จในระดับบุคคลของครูแต่ละท่าน แต่เป็นพลังรวมที่ขับเคลื่อนให้สถานศึกษาได้รับความเชื่อถือและได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันที่สามารถ

บ่มเพาะเยาวชนให้มีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริง อันเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

4. ผลความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จของโรงเรียน สำหรับผลการศึกษาคความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อความสำเร็จของโรงเรียนในฐานะศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงสัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การที่ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาให้การยอมรับ แสดงว่าโรงเรียนสามารถสร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ อริยัญญา โคเสนตินัน และเทียน เลรามัญ (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ต้องมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าที่รองรับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกระดับ ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้มาจากการดำเนินโครงการเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากผลลัพธ์เชิงประจักษ์ที่ปรากฏในตัวนักเรียนที่มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ และดำเนินชีวิตตามหลักพอเพียง นอกจากนี้ การบริหารงานที่โปร่งใสและการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบและพัฒนาสถานศึกษา ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับความพึงพอใจให้สูงขึ้น ความพึงพอใจของชุมชนจึงเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาไม่ได้พัฒนาเพียงลำพัง แต่เป็นการเติบโตไปพร้อมกับความร่วมมือเข้มแข็งของคนในชุมชน ซึ่งถือเป็น "ภูมิคุ้มกัน" ที่ดีที่สุดที่ช่วยให้โรงเรียนรักษาความสำเร็จและความเป็นต้นแบบทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงบูรณาการภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างประสิทธิผลของครูผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในฐานะโรงเรียนต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 2 W-NONGTAE Model" เพื่อความยั่งยืนของสถานศึกษาพอเพียง

แผนภาพที่ 2 W-NONGTAE Model" เพื่อความยั่งยืนของสถานศึกษาพอเพียง

องค์ความรู้ใหม่ ที่ได้รับการวิจัยครั้งนี้คือ "การบริหารสถานศึกษาพอเพียงเชิงนวัตกรรม" เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับสถานศึกษาพอเพียง โดยแผนภาพแสดงให้เห็นถึงรูปแบบภาวะผู้นำ 5 ลักษณะที่ทับซ้อนและเชื่อมโยงกัน ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic) เป็นรูปแบบที่ผู้นำมีอำนาจการตัดสินใจเบ็ดเสร็จเพียงผู้เดียว มุ่งเน้นระเบียบวินัยและการสั่งการที่ชัดเจน

2. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic) เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

3. ภาวะผู้นำแบบตามสบาย (Laissez-Faire) เป็นลักษณะที่ผู้นำให้อิสระแก่ทีมงานอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจและปฏิบัติงาน โดยผู้นำจะคอยสนับสนุนอยู่ห่างๆ

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational) เป็นหัวใจสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ มุ่งเน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การมีวิสัยทัศน์ และการกระตุ้นทางปัญญา เพื่อปรับเปลี่ยนองค์กรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ภาวะผู้นำลักษณะนี้ช่วยให้ครูเกิดความคิดตระหนักและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ

5. ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional) เน้นการบริหารงานตามข้อตกลง การให้รางวัลเมื่อทำงานสำเร็จ หรือการลงโทษเมื่อไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อรักษามาตรฐานการทำงานในระดับปกติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาปัจจัยการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนหนองแ้ววิทย ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ โดยรูปแบบภาวะผู้นำที่พัฒนาขึ้นเน้นการสร้างวิสัยทัศน์และการกระตุ้นทางปัญญาที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และผสมเข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างลงตัว ส่งผลให้ครูมีการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด ซึ่งนำพาโรงเรียนสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ด้านการศึกษา) ที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะสำคัญคือผู้บริหารควรสร้าง “ผู้นำร่วม” เพื่อความต่อเนื่องในการบริหาร พร้อมทั้งขยายผลผ่านเครือข่ายความร่วมมือ และส่งเสริมให้ครูผลิตนวัตกรรมดิจิทัลบูรณาการความพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ส่วนการวิจัยในอนาคตควรติดตามผลกระทบระยะยาวต่อตัวผู้เรียนและศึกษาเปรียบเทียบกับบริบทที่แตกต่างกันเพื่อให้รูปแบบมีความเป็นสากลและมีประสิทธิภาพสูงสุดในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- ปรียานุช ธรรมปียา. (2556). เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการศึกษา: ระเบียบวาระแห่งชาติ พ.ศ. 2551–2555. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุพรรณษา ทองเปลว. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดการบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว .ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาภรณ์ สุขศรี. (2556). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรวม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 3(2), 125–136.
- อรัญญา โคเสนติโน และเทียน เลรามัญ. (2560). การบริหารการเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวจีน กรณีศึกษาโรงแรมระดับ 4 ดาว ในเขตตำบลช้างคลาน จังหวัดเชียงใหม่. Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences), 10(3), 154–165.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). Transformational leadership (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Borg, W. R., & Gall, M. D. (2003). Educational research: An introduction (7th ed.).

Allyn and Bacon.

Brandit, M., & Sommer, P. (2013). The 4-by-10 ruler of change (a practical framework for managing change) [Master's thesis, Chalmers University of Technology].

<http://publications.lib.chalmers.se/records/fulltext/182845/182845.pdf>

Fullan, M. (2014). The principal: Three keys to maximizing impact. Jossey-Bass.

Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*, 49(2), 125–142.

<https://doi.org/10.1108/09578231111116699>

Leithwood, K., & Sun, J. (2012). The nature and effects of transformational school leadership: A meta-analytic review of unpublished research. *Educational Administration Quarterly*, 48(3), 387–423.

<https://doi.org/10.1177/0013161X11436268>

Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice* (9th ed.). SAGE Publications.

Richey, R. C., & Klein, J. D. (2007). *Design and development research: Methods, strategies, and issues*. Lawrence Erlbaum Associates.